

KLONIZÁCIÓ

ARADYBAN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre — 240 Lei.
Fél évre — 120 Lei.
Egy negyed évre — 30 Lei.
Egy hónap — 10 Lei.

Aradon és vidéken
újságok mellett vételnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
úti és vasútállomás.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regale Ferdinand I
(József, főherceg-ut) 22. szám

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szerda, április 26.

Amerika és Genua

Genuában minduntalan felcsendül a kívánság, hogy Amerika is részt vegyen Európa gazdasági ujjáépítésében. Amerika azonban távol maradt a genuai konferenciáról. A közvélemény tekintélyes része abban a hitben van, hogy azért, mert Amerika nem kíván többé Európa dolgaival foglalkozni. Ez azonban téves. Mert Amerikának ép úgy szüksége van Európára, a mely Amerika iparának legnagyobb fogyasztója, amint ahogyan Európa — ép az előbb mondott okból is — rászorul Amerikára. Amerikának a genuai konferenciától való távolmaradását félreértés nélkül megmagyarázza Amerika egyik legkiválóbb közgazdásza Vanderlip A. Frank, aki nem hivatalosan ugyan, de jelenleg az Egyesült Államok kormányának megbízásából ott tartózkodik Genuában s mint ilyen hivatott tolmácsolója az Unió véleményének.

Ez a Vanderlip egy francia lap munkatársának a többek között a következőket mondotta:

— Valamelyik konferenciának mi értéke lehet, nem tudja megállapítani, meggyőződése azonban, hogy minden konferenciából mégis

csak kihámozódik valami hasznos a jövő számára. Ami a genuai konferenciát illeti, tagadhatatlan, hogy a leszerelés kérdésének rendkívüli fontossága lett volna azon hatáskörrel fogva, melyet az egyes államok költségvetésére gyakorol. Európát mindaddig nem lehet gazdaságilag talpraállítani, míg helyre nem áll az egyes államok költségvetésének egyensúlya, ez pedig megfelelő leszerelés nélkül nem érhető el.

Európa gazdasági ujjáépítése függ továbbá Németország gazdasági életétől. Előtte teljesen világos, miért nem jött Amerika Genuába. Washington elhatározása nagyon is okos. Amerika nem azért nem vesz részt a genuai konferencián, mivel nem akar európai ügyekkel foglalkozni, hanem azért, mivel túlságosan sok fontos pontnak a tárgyalását kiküszöbölték a genuai konferencia anyagából. Ilyenek mindenekelőtt a jóvátétel és a nemzetközi adósságok. Lehetetlen, hogy a gazdaságilag leromlott Németország Európa centrumában fennállhasson. anélkül, hogy a szomszéd államok ez a leromlást szintén meg ne sínyleljék. Németország gazdasági ujjáépítése kényszeríti arra, hogy a jóváté-

telnek nevezett Kártérítésről beszéljen.

A jóvátételt feltétlenül le kell szállítani egy helyes mértékre, ugyanazonban, hogy Németország fizessen annyit, amennyi csak lehetséges, ámde nem lehet oly követelésekkel előállni, amelyek lehetlenné teszik, hogy egyáltalán fizethessen.

A nemzetközi adósságok ép úgy megkövetelik a helyes mértékre való leszállítást.

Azok a korlátozások, amelyek a genuai programban érvény-

re juttattak, lehetetlenül teszik, hogy a konferenciának érdemes és tartós eredménye legyen. Megengedi, hogy a konferencia ezen kérdések megtárgyalására nem volt kellően előkészítve, mivel túlságosan sok a résztvevője, de ebből logikusan az következik, hogy egy új konferencia hívandó össze, a mely kizárólag a leszerelés, jóvátétel és nemzetközi adósságok kérdésével foglalkozzék. Ilyen konferencián kétségtelenül részt vennének az Egyesült Államok képviselői is.

Anglia távolodik az antanttól.

(Lloyd-George szenátorok beszéde. — A kisanant helyzete.)

GENUA. Azon az ülésen, amelyen a szövetségesek és a kisanant államai megszövegezték válszukat a németek jegyzékére, Lloyd George angol miniszterelnök a következőket mondotta:

— Nyíltan akarok beszélni, mint ahogy barátokhoz illik. Az angol delegáció nevében egyenesen kimondom, hogy a szövetségesek antantja nem irányulhat egyéb re, mint a béke biztosítására. Ha arról volna szó, hogy az antant biztosítsa a régi harcias szellemet, ha a régi ellentéteket akarná újból

felújítani, akkor az angol demokrácia végleg kirekesztene magát az antant kebeléből. A legutóbbi események alaposan lehűtötték az angol nép lelkesedését az antant irányában. Ha a szakitás bekövetkeznék, ez engem mélyen elszomorítana. A háború előtt, a háború alatt és a háború után mindent elkövettem, hogy ne kerüljön szakitásra a dolog. Végre valahára ki kell mondanom, hogy az angol nép azoknak oldalára áll, akik a békét kívánják, legyenek azok bárkik és bárholnan fájjenek is. Anglia min-

A RÉGI ARAD.

Templom — temető közepén.

Kovintyity Urosz a görög keleti szerb egyház lelkésze monddta el a következőket:

— A Piata St. Saván (Kelemen-téren) levő templom kora nem ismeretes. Régi, nagyon régi templom, már néhány évszázaddal ezelőtt megvolt. Legvalószínűbb az, hogy a templom körüli területen temető volt s ennek a közepére építették a templomot. Még ma is, ha a templom körül egy-két méternyire leáznak, igen sok emberi csontot lehet találni. A templom egyik érdekessége, hogy ott van eltemetve keresztes Thokoly Száva — magyarul a keresztneve Sebő — dúsgazdag föld birtokos, alezredes az osztrák császári armádlában, az arany térdszalagrend lovagja, titkos tanácsos, az összes jogtudományok doktora stb. Ez a Thokoly erősen szerb érzelmű, vallásos férfiú volt. Azért temették el a templomban, mert számos alapítványt tett a görög keleti szerb egyház és a szerbek számára. Így ő alapította a budapesti Thokolyánusot a Budapesti tanuló szerb egyetemi ifjak részére. Van egy 1881-ből származó alapító levelünk tőle, ezzel a prédikációs alapot teremtette meg. Ennek a kamatait a

mindenkori lelkész kapja és kapja az elmondott prédikációért. Eredetileg 1000 pengő forintot adományozott, melyből mára 6—7000 lei körüli összeg lett. Thokoly Száva Oroszországból történt hazatérése után építette 1830 és 40 között teljesen orosz mintára a templom ma is álló tornyát. Érdekes hogy a Thokolyék minden írásaikban a templomról, mint a „mi” templomunkról beszélnek. A kórus közepén, valamint a templomot körülvevő fal vaskapuján a Thokolyék nemzeti címere díszesleg ma is. Thokoly Száva holtestét be van balzsamozva és több koporsóba van téve. Az oltár közelében temették el 1842-ben. Sirjának lejárátát egy hatalmas kőlap fedli.

Van 1753-ból két evangéliumunk, melyeket Katalin cárnő idejében Moszkvában nyomtattak. Mindkét evangélium nyelve szláv. A két súlyos könyv bőrbbe van kötve és a bőrkötés bársonnyal van bevonva. A fedeleket drágakövekkel díszített emailképek borítják. Ma már csak nagy ünnepeken használjuk ezeket.

1836-ban ajándékozott a templomnak karácsonyi ajándékképpen Arsziics Eusztáchiá egy művészi munkájú aranyozott szentségtartót. Arsziics Eusztáchiát a szerb irodalomtörténet mint az első ér-

tékes írónót emlegeti. Markovics Pál dúsgazdag kereskedő és felesége két ezüst, szép ötvösmunkájú gyertyatartót, — amint mi nevezük trikirát — ajándékoztak a templomnak. Van egy 1783-ból való csodaszép munkájú a szentnek tartott kisátsiai Athosból származó keresztünk. Az egész kereszt nem nagyobb, — hogy szemléltetően magyarázzam meg — mint egy Cavalla cigarettásdoboz és nem is vastagabb. A kereszt egy darabból készült és sok szép művészi értékű faragvány van rajta. Az egészen kicsiny keresztben 10 kép van. Szerzetesek munkája. Két valódi smaragd teszi értékesebbé a kis keresztet, melyet csak a Szent Kereszt ünnepein használunk. Hat darab zászlót is őrzünk a kórus mellett levő templomi kincstárban. Ezeknek történetük van. Mária Terézia császárnő és királynő idejében Magyarországon erőszakkal katolizáltak.

Arad akkor a hánsági határőrvidékhez tartozott és ezért itt és a környéken granicsár (határőr) batallionok — zászlóaltak voltak. A granicsárok pedig akkor kizárólag szerbek voltak. Ezeknek nem tetszett az erőszakos katolizálás és ezért elhatározta 17. batallion, hogy családosul együtt felkerekedik és kivándorol Orosz-

országba, ahol megtarthatják vallásukat. 1751-ben tényleg el is indultak. Aradon azonban leadták a templomba zászlóikat, mert Oroszországba nem mehettek fekete-sárga osztrák lobogóikkal. A mint Mária Terézia megtudta, hogy ezek elhagyták a gránic egy részét és így az védtelenül maradt volna, futárokat küldött utánuk. Hat batalliont még utóérttek és azokat sikerült is visszatéríteni azzal az ígérettel, hogy azon túl teljes vallásszabadságot élvezhetnek. Így került a hat zászló a templom kincstárába. Oroszországban még ma is vannak városok, melyeket akkor ezek a kivándorlók volt hánsági szülővárosukról és falujukról neveztek el és ezeket az elnevezéseket meg is tartották. Egy Alexics nevű hívő 1843-ban 5 águ ezüstmécses ajándékozott a templomnak, hogy az ajándék felesége lelki üdvösségéért szolgáljon. A szép művű mécses ma is a templom közepén ég. Meg kell említenem végül a templom nagyszép freskóit, melyek már is keletiek. 1901-ben festette őket Alexics István aradi származású szerb festőművész. Különösen szépek az oltár mellett levő a négy szent evangelistát ábrázoló képek.

den akadályt el fog hárítani, amelyet ezen az úján maga előtt talál.

Lloyd George nagyon rosszkedűen és epés-hangon mondotta ezeket.

GENUA. Tegnap délután folytatta munkáját az a bizottság, a mely az orosz jegyzéket tárgyalja. Seydoux francia megbízott azt mondta az oroszok írásbeli nyilatkozata után, hogy csak a Csicserin részéről Lloyd George-hoz intézett jegyzéknek van érvénye. Franciaország azt óhajtja, hogy kezdjék meg ismét a kérdés érdemi tárgyalását. Azt ajánlotta tehát, hogy a szakértők londoni javaslatának egyes pontjait tegyék vita tárgyává és az oroszok egymásután nyomban fejtsek ki álláspontjukat. A francia javaslatot elfogadták. Megállapodtak abban, hogy az oroszoknak ma délutánig írásbeli nyilatkozatot kell adniuk arról a cikkelyről, amely a háboru előtti adósságok likvidálásáról, a szovjetnek a szocializálás és elkobzások következtében támadt kötelezettségeiről szólnak.

LONDON. A Reuter ügynökség jelenti: Román körökből szerzett értesülés szerint a kisanant helyzete a genuai konferencián tekintettel egyrészt Anglia és Olaszország, másrészt Franciaország és Belgium felfogásbeli ellentéteire rendkívül súlyos. A kisanant vezetőit tegnap egybehívták, mert sürgősen szükségesnek mutatkozott a kisanant államai szempontjából, hogy kivetítő utat találjanak. A kisanant miniszterelnökei ezirányban igyekeznek befolyásolni a franciákat, hogy semmit se tegyenek, ami a konferencia működését veszélyeztetné. *Bratianu* román miniszterelnök meghívást kapott Rómába, hogy az olasz királylyal tanácskozzék.

Támadás a bíróságon.

(Ki akarta szabadítani házastársát.)

Vakmerő támadást kísérelt meg tegnap az igazságügyi palotában egy Kovács József nevű cigány, hogy vele vadházasságban élő feleségét, aki két évre jogerősen el van ítélve, kiszabadítsa. Egyedül egy bátor börtönőr hitegvérén és erőfeszésén mulott az, hogy a vakmerő támadás megihusult. Az eset részletei a következők: Mohács Róza fogolyként Totor Sándor fogházor tegnap délután a fordából a büntető írásbíróhoz kísérte kihallgatás végett. A nővel vadházasságban élő Kovács József cigány, aki valószínűleg tudott arról, hogy mikor fog a kihallgatás megkezdődni, már órák óta ott álmodott a írásbíróház folyosóján. Mikor a börtönőr az asszonnyal a kihallgatást vezető bíró szobájához ért, hirtelen előugrott a cigány, aki bicskával támadt rá Totorra, hogy ezáltal az asszonynak ideje és alkalma legyen a szökésre. A börtönőr azonban nem vesztette el hidegvérét hanem félrelökte a cigányt és a menekülésre készülő asszonyt az utolsó pillanatban megragadta és visszakisérte a fogházba. Mikor a cigány látta, hogy terve kudarcot valloott, eldobta a bicskáját. Az eljárást megindítják ellene.

Irodalom és művészet.

Járossy Dezső hangversenye.

Az orgonát a legfelségesebb hangszert szólaltatta meg ma délután **Járossy Dezső** a kiváló esztéta és muzsikus a Minoriták templomában. Született zeneiesség, a hangszer felett való teljes uralmi tudás, színdús dinamikai és regiszter képesség jellemzik ezt az elsőrangú zenészmestert. Baldassare Galuppi C moll szonátáját, Guillemont Stabat Mater meditációját, Mendelssohn D-moll preludiumát játszotta tele technikával Liszt, Saint-Saens és Bossi kompozíciók kíséretében. *Hoffmann* Magda fiatal, nagytehetségű hegedűs tónusa kiépített hangképzése dus vibrációja precíz, fekvésváltása szabatos. Bach: Airjét, Mendelssohn hegedűversenyének Andante részét és Corelli Folláját adta elő sok átértéssel és nagyraihivatottsággal. Kiválóan iskolázott játéktudása nagyszerű jövőre predestinálja ezt a fiatal leányt. *Tyron Silvia* Erzsébet és *Tosca* imáját énekelte, a filharmonikusok a Stabat Mater meditációt kísérték kitünő összjátékkal. (bgy.)

* Az aradi városi színház hétfő műsora: Szerdán: Délibáb herceg, negyedszer B) bérlet. Csütörtökön: Délibáb herceg, ötödször C) bérlet. Pénteken: Reichstadti herceg délután 5 és fél órai kezdéssel, igen olcsó helyárakkal. Szombat délután 5 órai kezdéssel: Piroska és a farkas, gyermekelőadás délutáni helyárakkal. Vasárnap délután: Kis kadett, László A. felléptével. Este: Mágna Miska, László A. felléptével A) bérletben. Hétfőn: Válás után, Benkőné Poldi 40 éves jubileuma. Szendrey Mihály felléptével, felemelt helyárakkal.

* A színházi iroda hírei. A Délibáb herceg szerdán és csütörtökön van műsoron. — Pénteken délután 5 órai kezdéssel igen olcsó helyárak mellett a Reichstadti herceget adja elő a színház. A címszerepét ezúttal is László Andor játssza. — A Piroska és a farkas című bájos mesejáték szombati előadására nagy ambícióval készül az egész színház. A darabot Faludy Károly

rendezi. — Vasárnap délután hosszabb szünet után Farkas Imre kiváló operettje a Kis kadett. László Andorral a címszerepben van műsoron. Este Mágna Miska. — Május 1-én ünnepli a színházának érdemes és tiszteltre méltó kollegájának negyven éves jubileumát, az előadás előtt fogják ünnepelni Benkőné. Benkőné a színésznél eltöltött idejét úgy állította el, hogy kötelességudásával, szorgalmával és tehetségével nemcsak a mindenkori közönség szeretetét vívta ki, hanem mindkor kollegái előtt példája volt a kötelességudásnak, a tiszteltreméltó működésnek és kollegialitásnak. Benkőnének hosszú pályáján ez az első jubileuma mindenkori szerényen kitért az ünnepelés elől. A jubilans darab Bisson világhírű bohózatja Válás után, a főszerepekben Benkőné Szendrey, Heppsné, Zilahy Darvas és Mészáros. Jegyek az előadásra már várhatók.

* Képfállítás a Kultur-palotában. A szomszédhól egy erős tehetségű festőművész jött hozzánk, hogy bemutassa tudását. Barabás Mártonnak hívják a művészt, aki holnap nyitja meg tárlatát a Kulturpalota kistermében. Ez az ember tud. Ennél többet ezúttal nem mondunk róla. Amit lát és akar, azt vászonra veti és összhangot, szint, életet, élelenséget visz alkotásaiha. Ma még csak rendezgette festményeit. Amint megnyílik a tárlata, részletesebben foglalkozunk Barabással, mert megérdemli.

MOZI. * Damaszkusz csillaga második része az Urániában. A Damaszkusz csillagának második részét mutatja be szerdán az Uránia színház. Lucy Doraine és Petrovich Szvejszlav két kivételes tehetségű filmművész. Lucy Doraine az élet értelmének mélységeit soha sem tudta úgy feltárni, mint éppen a szenvedélyes és rosszindulatú arab rabszolgaleánynak, Corának szerepében. Maga a kép kiállításával tart igényt arra, hogy a nem köznap felé emeljük. Precíz, minden körülményre gondot fordító ember munkája. Nagy élvezetet nyújt a nézőnek. A fogságba vetett Hancet megszökik, majd ismét Cora kezei közé kerül, aki már-már a halálba kergeti, amikor megszabadul és Cora elveszi büntetését.

sét. A remek kiállítású kép második részét szerdán és csütörtökön vetíti az Uránia színház.

* Egy szobaleány naplója az Apollóban. Octave Mirbeau regényét rendezte filmre az Apolló filmvállalat és hogy szerencsés kézzel járt el, mutatja az a nagyarányú siker, amely mellett az Apolló színház kedden bemutatta. A képet szerdán utoljára játja műsorán az Apolló.

* Madame Dubarry az Apollóban. Madame Dubarry fényes, de tragédiába fulló élete regényének feldolgozásával értékes filmet alkotott meg a filmgyár. A nagy francia forradalom vérzivárgata őt is elsodorta és fejével kellett fizetnie, mert szeretőit és mert uralkodni szeretett. A kép főszerepében Pola Negri művésze nyújt feledhetetlen élvezetet. A képet csütörtökön mutatja be az Apolló.

A írásbíró bundája.

(Kártérítési per Róna szinigazgató ellen.)

Dr. **Tamasdán** Livius vezető írásbíró értékes prembundáját tavaly november 22-én ismeretlen tettesek ellopták a színházi ruhaktárból. Dr. Tamasdán 40.000 lei erejéig kártérítési pert indított az aradi színház, illetőleg **Róna** Dezső szinigazgató ellen. A szinigazgató a mai tárgyaláson azzal védekezett, hogy a kérdéses időben a bucurestii Elysée színházban játszott a Városi színházban és így ő, akinek szerződése erre az időre lett függesztve, nem lehet felelős a kárért.

A bíróság, amely a bunda megállapítására több szakértő véleményét is meghallgatta, nem hozott ítéletet. Hanem elrendelte dr. **Robu** János főpolgármester tanukénti kihallgatását, hogy ezáltal bebizonyítható legyen, hogy ez idő alatt milyen viszony volt a színház és a vendégszereplő román társulat között.

Amikor a miniszter beszél.

(Verekezés egy politikai gyűlésen)

BUDAPEST. A kormány holnap este fog dönteni a választások kitűzéséről. Vasárnap tartotta Győmörey György egységspárti jelölt Jánosházán programbeszédét. A gyűlésen jelen volt *Hegveshalm* Lajos kereskedelmi miniszter, *Tomcsányi* Vilmos Pál igazságügyminiszter és dr. *Vass* József kultuszminiszter is. Vass miniszter beszéde alatt állandó volt a zajongás. Egyszerre valaki elkiáltotta magát, hogy tűz van, mire az egész tömeg néhány perc alatt szétfutott. De hamarosan kiderült, hogy vaklárma volt, mire megint összegyűltek. Amikor Vass miniszter beszédét folytatta, tovább zajongtak a tömeg között úgy, hogy a csendőrségnek kellett közbelépnie, hogy a zajongókat eltávolítsa. A csendőroket a zajongók megtámadták és az egyik csendőrt eközben szuromnyal eddig ismeretlen tettes oldalba szúrta. A vizsgálatot megindították.

Az olasz király a magyarokról.

(Elismerés a magyar delegáltak előtt.)

GENOVA. III. Viktor Emánuel olasz király tegnap a Dante Alighieri sorhajón a konferencia tiszteletére dejeunerre adott. A vendégek három asztalnál foglaltak helyet. Gróf Bánffy Miklós magyar külügyminiszter és dr. Teleszky János magyar pénzügyi delegátus helyett az olasz államférfiak között jelölték ki. Mattioli Pasquali, az olasz királyi ház minisztere beszélgetés közben a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a magyar nemzet kiváló tulajdonságairól és arról a meleg rokonszenvről, amelyet Olaszország és idők óta fogva érez a magyarok iránt. A király a reggeli után cerclet tartott és gróf Bánffy Miklós magyar külügyminisztert is kitüntette megszólításával. A beszélgetés során Viktor Emánuel király a legnagyobb dicsérrel emlékezett meg a magyar katonák kiváló, férfias erényeiről. A király kijelentette, hogy a magyar nemzetet igen nagyra becsüli. Gróf Bánffy külügyminiszter hála köszönettel fogadta a király szavait és hozzátette, hogy a magyar katonák mindenkor csak kötelességét teljesítik. Gróf Bánffy később Lloyd-George angol miniszterelnökkel is beszélgetett, aki Magyarország belpolitikai ügyei iránt érdeklődött. Dadiban Dalal, India első delegátusa is hosszabb ideig társalgott dr. Teleszky magyar delegátussal. Az indiai államférfi feltűnően tájékozott volt Magyarország viszonyairól és a legmelegebb elismerés hangján szólt arról a jó bánásmódról, amelyben a háború alatt az ellenséges országok Magyarországban maradt államolgatói és a hadifoglyok részesültek.

Tilos a szeszgyártás.

(A marhahizlálás lehetetlen.)

Ezelőtt egy hónappal az aradi pénzügyigazgatósághoz a pénzügy minisztériumtól rendelet érkezett, amely szerint a szeszgyártást rövidesen be kell szüntetni. A rendelet még megengedte azt, hogy a gyárak malátakészleteiket feldolgozzák, ami körülbelül egy hónapot vett igénybe. Miután ez az egy havi terminus most letelt és a gyárak meglevő malátakészleteiket felhasználhatták, ma újabb távlati rendelet érkezett a minisztériumtól, amely szerint május elsejétől kezdve nem szabad többé szeszt gyártani. Ez a rendelet igen súlyosan érinti a szeszgyárakat, de főleg a mezőgazdasági szeszgyárakat, melyek tudvalevőleg a tehenészeteket és gazdaságokat egy mellékterménnyel, mely a marhahizláláshoz szükséges, látták el. Így például az ötvenes uradalom most 100 ökröt hizlalt a szeszgyáráktól kapott moslékkal és így most a szeszgyártás beszüntetésével nem fog tudni moslékhoz jutni. Már pedig moslékkal hizlalni kezdett marhák hizlálását és táplálását ezzel is kell folytatni.

Vége a genuai incidensnek.

(Poincaré nem hajlandó engedményekre.)

GENUA. A szövetségesek átnyújtották Németországnak az új jegyzéket, amely bevezető soraiiban meglepéssel konstatálja, hogy a német delegáció kész távol maradni a politikai bizottság üléseiről. Majd szembeszáll a válasz a németek ama ellenvetésével, hogy kénytelenek voltak Oroszországgal külön szerződni. A szövetségesek sajnálják, hogy a német válasz azzal kísérletezik, hogy a felelősséget a többi hatalmakra áthárítsa. Végül a szövetségesek fenntartják kormányaiknak azt a jogát, hogy semmisnek és érvénytelennek nyilvánítsák az orosz-német szerződés mindama határozmányait, amelyeket ellentéteseknek találnak az érvényben levő békeszerződésekkel. Ezzel az incidens elintéződött. A német kormány nem válaszol a jegyzékre, hogy befejezze az ügyet.

PÁRIS. Poincaré francia miniszterelnök a Maas departement főtanácsának megnyitó ülésén több-

bek között ezeket mondta:

— Ohajtjuk, hogy a szövetségesek a legőszintébben együtt működjenek. De önállóságunk tudatában egyetlen pillanatra sem akarjuk kiejteni kezünkől a békeszerződés által nyújtott fegyvert. Nem fogjuk tűrni, hogy szerencsétlen országunk az ujjaépítés terhe alatt összeomljon. Ha a francia delegáció Genuában nem valósíthatja meg a béke szellemétől áthatott előzékeny szándékát, sajnálni fogja, de nem folytathatja a konferencián tevékenységét. A világ békét tartósan sem bankkonzorciumok, sem a valuta és szállítás kérdéséről szóló tudományos előadások nem biztosítják. A németek mozgató ereje a revans gondolat. A bolsevisták irányeszméje pedig, hogy a népeknek új evangeliumot adjanak. Franciaország a genuai konferencián csak azzal a feltétellel tart ki, hogy se Németországnak, se Oroszországnak ne tegyenek engedményeket.

A funchali tragédia utóhullámai.

A végrendelet. — IV. Károly naplója.

BUDAPEST. Károly exkirály halála alkalmával több oldalról is úgy informálták a sajtót, hogy Károly az utolsó király-puccs alkalmával Svájcban végrendeletet csinált, amelynek rendelkezései lesznek irányadók Ottó herceg gyámjának megválasztására, Károly végleges nyugvóhelyének kijelölésére és több más fontos kérdés. Így a vagyoni öröklés kérdésének eldöntésére nézve. Később emellett egy másik hír is szárnyrakelt, mely szerint az exkirálynak egy másik végrendelete is volna, melyet Magyarországon készített és Andrássy Gyula grófnál helyezett letétre. Egy újságíró ez ügyben kérdést intézett Andrássy Gyula grófhhoz, aki a kérdéses végrendeletéről a következőket mondotta:

— Tény az, hogy a boldogult király utolsó magyarországi tartózkodása alatt Tihanyban végrendeletet készített, melynek a másolata az én birtokomban van. Megkérdtem, hogy Funchalban is végrendeletet készített, éppen ezért Hunyadi gróf főudvarmester és Károlyi József gróf ide vonatkozó értesítésének megérkezése előtt a nálam fekvő végrendeletnek érvényét szerezni nem lehet. A végrendelet tartalmát különben jól ismerem, ám arról a nyilvánosság részére még ma sem nyilatkozhatom. A végrendeletet maga Károly sajátkezűleg írta meg Tihanyban s mint tanúk gróf Apponyi Albert, Csernoch hercegprímás és én irtuk alá. Annyit mondhatok, hogy a rendelkezések a magyarországi birtokokra vonatkoznak és pedig a ráckevei és tokaji uradalmakra, mely utóbbinak értéke mintegy hetven millióra becsülhető.

Csernoch hercegprímás környezetében beszélnek, hogy Károly fiatal kora ellenére is állandóan a halál gondolatával foglalkozott s még alig volt 24 éves, amidőn legelső végrendeletét elkészítette. Igen gyakran emlegette, hogy

legszívesebben a bécsi kapucinus szerzetesnek szeretne pillenni. Nem felejtkezett meg soha a Habsburgok családi kriptájában nyugvó halottakról s még Funchalból is koszorút küldött — egyik onnan anyagi okokból távozó komornyikjától — Ferenc József és Ottó főherceg szarkófájiára.

Igen természetesen, bár a napi sajtó a legújabb eseményeknek kénytelen átengedni hasábjait, s alig és akkor is csak röviden foglalkozik már Károly exkirály halálával és annak következményeivel, a magyar közönség nem tért napirendre a funchali gyász fölött s egyre-másra új hírek kerülnek forgalomba azzal kapcsolatban. Legitimista körökből ered az a hír is, hogy Andrássy Gyula gróf nem csupán a kérdéses végrendeletet örzi, de birtokában van a néhai királynak egy naplótörzské is, amely az összeomlott monarchia háborús eseményeit foglalja magában. Ezért a naplóért egy angol pénzcsoport az összeomlás után 1 millió font sterlinget ajánlott fel Károly exkirálynak, aki azonban ezt az ajánlatot kereken visszautasította. Ugyancsak legitimista körökben beszélnek, hogy a funchali tragédia bekövetkezése után ugyanaz a pénzcsoport újabb ajánlatot tett, most már Andrássy grófnak. És bár a naplóért felajánlott összeg ma már magyar koronában valószínűleg mesebeli vagyont képviselne, Andrássy Gyula gróf sem fogadta el azt.

— A bombamerénylet három súlyos sebesültje. Budapest. Az Erzsébetvárosi Körben történt pokolgépes merénylet három súlyos sebesültjének állapota reménytelen. Ezek Kovács Ernő 48 éves gépgyáros, Haas Károly és dr. Marosi orvosok. Mindhármukat ma megoperálták, de az operációk sikeréhez nem sok reményt fűznek.

Gyűjtés Zitának.

(Május végére várják a családi eseményt.)

BUDAPEST. Zita exkirályné lebetegedését május végére vagy június elejére várják. Bécsben nagy gyűjtés folyik, hogy megjavítsák anyagi helyzetét, valamint születendő gyermekének anyagi helyzetét biztosítsák. A gyűjtés célja az is, hogy a befolyt összeg egy részéből elkészíthessék Károly exkirály szarkófájiát. Az arisztokraták ökszereiket adják a gyűjtés céljaira.

VARSO. A nagykövetség tanácsa Lengyelországra, mint a monarchia utódállamára évi 50.000 frank hozzájárulást rótt ki az exkirályi család eltartására.

BUDAPEST. Miksa főherceg és Hunyadi gróf májusban tárgyalni fognak a nagyköveti tanácssal a Habsburg család vagyoni jogi kérdéseiről.

A drága piac.

(Miért emelkedett a tej ára?)

Hihetetlenül magasra szöktek fel az utóbbi időben a piaci árak. A kofák mesterségesen hajtják fel a zöldség és a főzelékték árát. A tej és vaj ára szintén jóval megdrágult. Tejet csak a legnagyobb utánajárással lehet kapni s akkor is 3—4 leies áron. Ugyanilyen a helyzet a vajnál. Egy kiló irósvaj a piaci kofáknál 55—60 lei. A tejtermékek hirtelen megdrágulása ügyében kérdést intéztünk az aradi közéleti hívtal igazgatójához, dr. Antal Jánoshoz, aki a következőket mondotta:

— Tudvalevő, hogy hatósági rendelet értelmében a fejős teheneket meg kell vizsgáltatni. A járáásokban egy-egy orvos van, aki végzi ezeket az állatvizsgálatokat. Természetesen a falusi gazdáknak ez pénzbe kerül s már is indokot látnak arra, hogy az árakat felemeljék. Nagy hány az, hogy legelőik sincsenek, mert a nagy esőzések folytán tönkrementek az e célra szánt vetemények. A gazdák kukoricaszárakkal etetik az állatokat. Egy kéve kukoricaszár (15—20 darab) négy leibe kerül s az esőzések alkalmával ezek is elrohadtak. Ezért drágítják meg a tejet, vajat és egyéb tejtermékeket. No meg azután a vasuti költségek is nagyok. A közéleti hívtal, mint a multban is megtette, jelenleg is egyes fontos élelmicikkeket szerez be a fogyasztóközönség részére. Szövetet, hagymát és burgonyát olcsó áron bocsájtottunk a közönség rendelkezésére. Ujabban néhány cukorgyárral tárgyaltam olcsó cukor szállítása ügyében, de olyan áron adják, amely teljesen megfelel az üzleti áraknak. A tejtermékek hirtelen drágulására még annyit jegyezhetek meg, hogy ha rövidesen sokáig tartó jó idő köszönt be és ennek folytán hő legelő lesz, akkor a tej és a tejtermékek árai jóval alacsonyabbak lesznek.

Kaszab Géza temetése.

Ma délután 5 órakor óriási részvét mellett temették el Kaszab Gézát, az oly korán elhunyt kiváló újságíró. A Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 32. számú ház előtt helyezték a ravatalt, amelyet sok száz főnyi közönség: az elhunyt kollégái, barátai, tisztelői és ismerősei vettek körül. A városi színház tagjai is testületileg megjelentek Kaszab Géza végtisztességén. A gyászszertartást Kohn Dávid főkantor imája vezette be, majd a templomi énekhar megható gyászdalt adott elő. Dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi magasrőptű, költői szárnyalású beszédben méltatta az elhunyt kiváló kvalitásait és újságírói érdemeit. A színházi énekhar ezután elénekelt a „Miért oly boros?“ kezdetű megható gyászdalt. Bolgár Lajos szerkesztő az aradi pályatársak nevében mondott megható bucsuztatót, Vaskabfi Dezső a szintársulat nevében, Károly Sándor pedig az Arad és Vidéke nevében bucsuztatta el Kaszab Gézát. A gyászszertartás befejeztével a gyászhintóra helyezték a koporsót és az impozáns gyászmenet a zsidó temető felé vonult, ahol örök nyugalomra helyezték az aradi újságírás egyik legkiválóbb reprezentánsát. A ravatalra számos koszorút helyeztek. A koszorúk szalagjain a következő feliratok voltak:

Önfeláldozó hitvesed és kislányod Klárka. — Felejthetetlen felesős szerkesztőjének az „Arad és Vidéke“. — Kegyelettel az „Aradi Közlöny“. — Utolsó üdvözlés az „Aradi Újság“ és „Aradi Friss Újság“. — Az erdélyi és bánáti újságírók szakszervezetének aradi csoportja részvéte jeléül „Aradi Hírlap“. — „Az aradi magyar szintársulat.“

— A portorosei megállapodásokat sürgetik. Róma. A genuai konferencia gazdasági bizottságának első albizottsága ma ülést tartott. Ezen az ülésen tárgyalták a londoni memorandumot. Annál a pontnál, mely az utódállamok Portoroseban kötött megállapodásainak életbeléptetését sürgeti, felszólalt a jugoszláv delegátus a kisantant nevében, melyhez Lengyelországot is számítja és tiltakozott a javaslat ellen. Olaszország és Anglia kiküldöttéi a londoni memorandum erre vonatkozó pontjainak elfogadását javasolták. Végül Franciaország közvetítő indítványt tett, hogy újabb albizottságot küldjenek ki ennek a kérdésnek az elintézésére. Az indítványt elfogadták. Az albizottságba Anglia, Franciaország, Olaszország és Jugoszlávia delegátusait választották be. Az albizottság összeállítása a portorosei értekezlet pozitív eredményeinek barátai-ban aggodalmat kelt.

— Magyarország vívóbajnoka. Budapest. Schenker Zoltán a vasárnap megtartott országos vívóversenyen elnyerte Magyarország 1922. évi vívóbajnokságát.

(Magyarországot kihagyták egy fontos bizottságból.)

BUDAPEST. A Magyar Távirati Iroda közli gróf Bánffy Miklós külügyminiszter erőlyes cáfolatát azokra a laphiresztelésekre, amelyek szerint Magyarország Németországhoz hasonlóan egyezményt kötött volna Szovjetországgal. Hozzáfüzi ehhez, hogy világos, hogy ezek a híresztelések milyen forrásból erednek, azonban mégis kérdeznünk kell, hogy meddig fogják még ezek a körök az incidens elintézése után is a német-orsz szerződést felhasználni arra, hogy az értekezlet fáradságos munkával megteremtett békés atmoszféráját megzavarják.

BUDAPEST. A Berliner Tagblatt jelentése szerint Genuában tegnap este a tárgyalások megszakítását híresztelték. Genuában megalakították a portorosei határozatokat felülvizsgáló bizottságot, melyből Magyarország képviselőit kihagyták. Ebből a körülményből az következtethető, hogy a portorosei határozatok gyakorlati kivitelének hívei kisebbségbe kerültek Genuában. Ezzel újabb sérelem érte Magyarországot, ami nemhogy közelebb hozta a gazdasági megértést, hanem inkább előadta azt.

BUDAPEST. Hegyeshídi nyíltkereskedelmi miniszter vasárnap

— Román tárgyalási nyelv. Az aradi ügyészséghez a mai napon érkezett meg az igazságügy-miniszter 1922. április 12-én kelt az összes főügyészekhez intézett rendelete, amelyben a miniszter elrendeli, hogy miután a román nyelv tanulására kitűzött idő lete, a bünygyi tárgyalásokon csak román nyelvet lehet használni és a hivatalos nyomtatványok és beadványok is csak román nyelven készíthetők el. A rendelet felhívja az összes főügyészeket az előírás szigorú betartására.

— A magyar jóvátételi előleg. Budapest. A mai minisztertanácsról Mayer János földművelésügyi miniszter kijelentette, hogy a jóvátételi bizottságnak a gyors állat-előlegre vonatkozó követelését tárgyalják. Az állatkiviteli tilalom ügyét elintézik és a választásokat ki fogják írni.

— Pasios balesete. Belgrád. Pasios miniszterelnököt tegnap a Milán-utcaiban súlyos baleset érte. Autója összeütközött a közúti vasúttal, minek következtében Pasios kiesett az autójából és jobb bordáin és térdkalácsán súlyosan megsérült. Pasiosot elvitték a miniszterelnökségre, hol az első segélyben részesült.

— A monasztíri robbanás. Rövidesen jelentette már az Aradi Közlöny azt a katasztrófát, melyet Monasztírban egy lőszerrobbanás idézett elő. Ujabbban a következő részleteket sürgőnyzik erről: A heves szélvihar következtében az egész város a legrövidebb idő alatt lángtengerhez hasonlított. A város egész lakossága, szám szerint 40.000, hajlék nélkül maradt és a közel fekvő hegyekre és erdőségekre menekült. Ép úgy elpusztultak a környező falvak is. Összesen 400 vagon mindenféle lőszert röpült a levegőbe. A kár jóval meghaladja az 1 milliárd dinárt. A jugoszláv kormány Vulovic volt

Szombathelyen elmondott programbeszédében foglalkozott az utódállamoknak a portorosei határozatokkal szemben elfoglalt magatartásával. Elmondotta, hogy Portoroseban gyönyörű határozatokat hoztak, de az utolsó ülésen a csehek, jugoszlávok és románok kijelentették, hogy e határozatokat sem kívánják kötelezőknek tekinteni, hanem csak óhajoknak, melyekről kormányaiknak jelentést tesznek. Ebből kilátszott hogy nem komoly a szándékuk a könynyítések megvalósítására.

BUDAPEST. A genuai forgalmi bizottság vasúti albizottságának ülésén a magyar albizottság írásbeli javaslatát az elnök elutasította. Ezután elővették a portorosei szerződés ratifikálására vonatkozó határozatot. A kis antant és Lengyelország delegátusai viszont elutasították formális kötelezettség vállalását, hogy kormányaik a portorosei szerződést ratifikálják.

Illetékes helyről jelentik, hogy a genuai konferencia csödjének tekinthető a portorosei határozatok megváltoztatása. Magyarországnak kötelessége továbbra is küzdeni a szabad kereskedelemért a háború előtti állapotok visszaállításáért.

vasutügyi miniszter vezetése alatt egy bizottságot küldött ki a robbanás okának megállapítására.

— Az Erdőskárpátok ügye a genuai konferencián. Prága. A Slovenska Politika írja, hogy a magyar kormány az Erdőskárpátok ügyében a genuai konferenciának külön emlékiratot készített, amelyet a rutén delegáció fog átadni.

— Házasság. Sebestyén Jenő az aradi Városi színház tagja és Vannay Böske özv. dr. Vannay Jánosné leánya f. hó 29-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Szida Zsiga elmebeli állapota. Groza Szilárd kérvényt nyújtott be az aradi törvényszékhez Szida Zsiga aradi lakos, volt szíriai (világosi) gyógyszerész gondnokság alá helyezése iránt. A kereset előadja, hogy Szida olyan lehetetlen életmódot folytat és serdületlen kamaszokhoz illő csínytevéseket követ el napról-napra a városban, amelyek kétségessé teszik elmebeli állapotának tökéletes voltát. Könnyelmű és makrancos életmódjával nemcsak erkölcsi, hanem anyagi romlásba is döntene magát, épen ezért Groza sürgősen kéri a törvényszéket, hogy a felsorolt esetek alapján rendelje el a volt gyógyszerész azonnali gondnokság alá helyezését. A törvényszék mai ülésén foglalkozott a kérelemmel és úgy határozott, hogy csak azután fog határozatot hozni érdemlegesen az ügyben, ha Szida Zsiga elmebeli állapotát, aki jelenleg egy eluji szanatóriumban van, egy törvényszéki bíró közbenjöttével meg fogják vizsgálni.

— Koszorúmegváltás. Az „Aradi Fáklya“ szerkesztősége Kaszab Géza halála alkalmából koszorúmegváltás címen 50 lelt a Patronázs-Egyesületnek és 50 lelt az Öreges Orthona javára adományozott.

— Vakmerő vasúti rablás. Páris. A marseille-nizzai vonaton álarcos rablók 220.000 frankot elraboltak.

— Megölte a pálinka. A pancotai csendőrség április 23-án lakásán halva találta özvegy Berner Adámné 67 éves odaváló aszszonyt. A megejtett hatósági orvosi vizsgálat megállapította, hogy Bernerné, aki nagyfokú alkoholist volt, delirium tremensben halt meg. Az esetről azonnal jelentést tettek az aradi ügyészségnek.

— Husvét csendélet. Kósa Mihály szentpápusztai legény husvét vasárnapján összeverekedett Csércsel György riválisával. A verekezés során bicskával a jobb szemé alatt olyan mély szúrt sebet ejtett Csércselen, hogy annak állapotát a megejtett hatósági orvosi vizsgálat életveszélyesnek nyilvánította. Ennek alapján a vizsgálóbíróság ma Kósa Mihályt előzetes letartóztatásba helyezte.

— Nagy robbanás Szalonikiben. Athén. Szalonikiben nagymennyiségű hadianyag robbant föl. Több száz gyermek és katona sérült, több a romok alatt.

— Amíg a férj Amerikában jár. A törvényszék mai tárgyalásán egy aradi megyei gazda válókeresetével foglalkozott, aki azon az alapon kéri házasságának felbontását, hogy mialatt 6 Amerikában jár, hogy pénzt keressen a családja számára, azalatt felesége itthon több emberrel folytatott viszonyt. A törvényszék elrendele a bizonyítási eljárást.

— A fölvei mulató-pajta. Tegnap este egy bucuressi fiatalember betért a pályaudvar közelében levő Aranykerek-vendéglőbe. A bucuressi férfit társaságához csatározott Oana Demeter aradi lakos is és tovább együtt mulattak. Amikor már emelkedett volt a hangulat, azt hitte Oana, hogy itt van az elékezett pillanat arra, hogy a bucuressi fiatalember zsebéből megvágja. Kiemelte annak 3500 lelt tartalmazó tárcáját, azonban szerencsétlenségére a tárcatulajdonos ezt észrevette és jelentést tett az állomási rendőrségnek, mely Oana Demetert letartóztatta és beszállította a Strada Marasestii (Kossuth-utcai) rendőrlakanyába.

(Törvénytelenítési eljárás az aradi bíróságon.)

J. J. aradi földbírókos Keresetet adott be az aradi törvényszékhez, a melyben kiskoru unokája törvénytelen né való nyilvánítását kéri. A kereset előadja, hogy Miklós nevű fia csak hat hónapig élt együtt feleségével aki azután hűtlenül elhagyta. A fia azután bevonult katonának, hosszabb ideig volt a fronton, majd hősi halált halt. Még csak nem is tudott arról, hogy felesége időközben egy leánygyermeknek adott életet. A földbírókos ezek szerint kizártnak tartván azt, hogy a gyermeknek Miklós fia az apja, kérte a bíróságot, hogy adjon a keresetnek helyet. A törvényszék mai tárgyalásán foglalkozott a keresettel. A tárgyaláson a gyermek anyja is megjelent, aki kijelentette, hogy semmi kifogása sincs az ellen, ha a gyermeket J. J. kérelmére törvénytelenítik, mivel jelenlegi férje, akivel már első házasságában is viszonya volt a gyermeket ugyanis a saját nevére fogja törvényesíteni. A bíróság az anya kérelmére dacára sem hozott ítéletet az ügyben és mivel a törvény házassági és törvénytelenítési perekben

felek beismerése alapján soha, hanem csak bizonyítékok alapján ítélik, elrendelte a bizonyítási eljárás kiegészítését.

Bejelentett szerelmi dráma (A szerelmes ifju fenyegető levelei)

Egy könnyes szemű zokogó fiatal leány jelentkezett ma délután az aradi államrendőrségen, kezében tíz-tizenöt levelet tartott, amelyeket rémült arccal adott át az ügyeletes rendőrtisztnek:

— Meg akarnak gyilkolni! — mondotta sirva.

A rendőrtiszt, miután megnyugtatta a fiatal leányt és elővasta a leveleket. Egy szerelmes szívű ifju írta azokat a tizenhat éves leánynak, amelyekben eleinte kérte, később fenyegette, hogyha nem lesz a felesége, olyan dolgot cselekszik, amelyről az egész város beszélni fog. A leány minden levélre elutasító választ küldött, amelyre az egyik utóbbi levelében a fiatal ember azzal fenyegette meg a fiatal leányt, hogyha nem hallgatja meg kérését, öngyilkos lesz. A leány azonban még erre sem volt hajlandó feleségül menni a tüzes szívű szerelmeshez, amire ma délelőtt a leány újabb levelet kapott. A levélben a fiatal ember bejelenti, hogy holnap, azaz szerdán délután 3 és 4 óra között mind a ketten a halál fiái lesznek. Még a bekövetkező tragédián lehetne segíteni. — írta a szerelmes szívű ifju, — hogyha a leány beleegyezik a házasságba. Hogy a levél tartalmát minél súlyosabbá tegye, mellékelte hozzá egy tizenkét milliméteres nagy ólomgolyót, amelyet legutóbb 1848-ban használtak a régi mordályvokhoz. Utóiratként a levélhez a következőket írta:

— Ilven golyó! rönitek holnap délután 3 és 4 óra között előbb a te szívedbe, azután az enyémbe, ha nem hallgatod meg kérésemet. A leány a vérszomjas fiatal ember leveleit és ólomgolyóját átadta a rendőrségnek, ahol már meg is tették minden előkészületet, hogy megakadályozzák a holnapra ígért nagy szerelmi tragédiát.

Ana és fia.

(Szívszélhűdés vagy fojtogató?)

Pálfi Lajos erdőhegyi gazdálkodó Pálfi István nevű atyjával régóta a lehező legrosszabb viszonyban élt. Állandóan civódtak, veszekedtek, sőt a mikor az öreg ágyának dönt még akkor sem hagyott fel azzal, hogy fiát állandóan ne szidalmazza. 1920. július tizenharmadikán, mikor már állapotja válságosra fordult, házastársakodása ugyszólván kibírhatalanná vált. A betegágyból is folyton piszkolta fiát, aki természetesen visszafelelt, ami annyira dühbe hozta az öregot, hogy kiugrott az ágyból és fia felé rugott. Pálfi Lajos, hogy elkerülje a rugást, elkapta apja lábát. Az öreg hátravágódott és elterült a földön. A fia akkor nem tudni mi okból, hirtelen az apja

torka után kapott és elkezdte szorongatni. Egyszerre azonban legnagyobb megdöbbenésére észrevette, hogy az öreg már nem mozdul. Mikor az apa hirtelen halála miatt megindult a vizsgálat, ő maga is meg volt arról győződve, hogy ő fojtotta meg apját. A hatósági orvosi vizsgálat során azonban, amely a haláleset gyanúságára való tekintettel különösen a gége vizsgálatára helyezte nagy súlyt, a hulla boncolása alkalmával a külsőszak sem mi nyomát sem találták és megállapították, hogy az öreg halálát a borzasztó módon felizgató állapotából kifolyó szívszélhűdés okozta. — Az ügyesség dacára az orvosi vizsgálatnak a fiúval szemben fennmaradt a vádat olyan alapon, hogy ezen izgalmi állapot azáltal következett be, mert a fia hátrarántotta az apját. A törvényszék mai tárgyalásán helyt adva a vádhatóság indítványának, Pálfi Lajost egy évi fogházra ítélte aki büntetését a mai napon már meg is kezdte.

Csicserin.

*

Már a genuai konferencia első napján markánsul lépett előtérbe Lloyd Georgen kívül Csicserin Wassziliievics György, az orosz küldöttség vezére, aki már első beszédjében összeköztetésbe jutott a francia fődelegátussal Barthouval és Bratianu miniszterelnökkel is összemérte a kardját. Igénytelen külső megjelenésének megfelelően szerény és udvarias és azon kevés orosz bolsevik vezérek közé tartozik, aki fajoros. Miként Lenin, ő is a régi orosz nemesség leszármazottja. Jellemének szeplőtlenségét még legnagyobb ellenségei sem merik érinteni. Még a régi cári rezsim alatt vállalt hivatal, amikor rövid ideig a külügyminisztériumban szolgált. Mint meggyőződéses szocialistának azonban nem volt sokáig maradása. Elveinek megfelelően lemondott egy tekintélyes földbirtokot magában foglaló örökségről. Miként sok politikai harcostársa, ő is sokáig élt a külföldön, az első orosz forradalom után Berlinben, ahonnan 1908-ban kiutasították. A világháború első esztendeje alatt szocialista agitációt fejtett ki Angliában. Mikor pedig 1917-ben a bolsevik uralomra jutottak, ültött az ő órája is. A bresztlitovszki béke megkötése után Lenin őt állította a szertelen Trotszkij helyett a külügyi népbiztosság élére. Mint ilyen nagy államférfiúi tehetségről tett tanúságot. Fáradhatatlan munkás, aki eddigi működése alatt több diplomáciai aktát készített, mint bármely más ország külügyminisztere. Anyanyelvén kívül jól beszél a német, angol és francia nyelvet is.

LEGUJABB.

Békét tíz évig!

Május 2-án véget ér a konferencia.

Genua. Az a terv, hogy a konferencia május 2-án hivatalosan bevégeződjék, nem találkozott osztatlan helyesléssel. A legtöbb delegáció későbbre szeretné halasztani a záróülést. Lloyd George azonban kijelentette, hogy belpolitikai okokból semmi szín alatt sem maradhat tovább, mint május 3-ig.

Legujabban hírlik, hogy a szovjet elismerésére immár megvan a hajlandóság, sőt a háborús adósságok törlesztése dolgában sem oly merev az álláspont többé, mint volt. Mindenfélé az a vélemény, hogy Oroszországnak könnyebbé geket kell adni, ennek fejében azonban a szovjet tartozik elismerni a kártérítés kötelezettségét a kommunizált magánvagyonért.

A konferencia záróülésének apoteozisa ünnepélyes nyilatkozat lesz, amelyben az államok han goztatják, hogy **legalább tíz évre biztosítani kell a békét.** Minden állam megígéri, hogy erre az időre tiszteletben tartja más országok határait, különben az egész világgal szemben találja magát. Ezt a nyilatkozatot maga Lloyd George fogja megszövegezni.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Április 25.) Dollár 136, марка 0.60, dinár 1.90, sokol 2.70, magyar korona 0.19, budapesti kifizetés 5.25, bécsi kifizetés 55, berlini kifizetés 0.58, francia frank 13, prágai kifizetés 2.70.

Zürichi nyitás. (Április 25.) Berlin 212.5, Newyork 514, Milano 2707.5, Prága 1005, Budapest 70, Zágráb 205.6, Bucaresti — Varsó 14, Bécs 6.75, lebelyegezt osztrák korona 6.875.

Budapesti nyitás. (Április 25.) Napoleon d'Or —, dollár 707, марка 303, osztrák korona 9.375, rubel —, leu 533, sokol —, dinár —, lenigyel марка —.

Zürichi zárás. (Április 25.) Berlin 200, Newyork 514, Milano 2792.5, Prága 1005, Budapest 70, Zágráb 207.5, Bucaresti —, Bécs 6.75, lebelyegezt osztrák korona —.

Budapesti zárás. (Április 25.) Napoleon d'Or —, dollár 715, марка 298, osztrák korona 9.25, rubel —, leu 535.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF

telef.

Veszek BRILLIANS köveket, arany és ezüst árukat magas áron. 12017
KUN, ékszerész.

Kelet* hír detés Arad.

A világhírű cipőfestőanyag FÄRBOL régí cipők felfrissítéséhez

minden színben ismét kapható minden jobb cipő és bőrüzletben, valamint drogeriában. Gyári lerakat viszonteladóknak

ALCALAY FRÉRES
cégnél, Arad, 11566

Hirdetmény.

Értesítjük a közönséget hogy a városi jeggyár üzemét megkezdte és a jeget folyó évi május hó 1-től kezdődőleg előfizetőknek házhoz szállítja.

Az előfizetés díjai:

Napi ½ tábla jég egy hónapra 100 Lei.

Napi 1 tábla jég egy hónapra 200 Lei.

Az előfizetések minden hó 1-ső vagy 16-tól kezdődhetnek s csakis fél vagy egész napiári hónapokra szólhatnak.

Előfizetni az előfizetési díj egyidejű lefizetése mellett minden hónap 10-től 14-ig és 20-tól 28-ig lehet a következő helyeken és időben:

A gázgyárban, Str. Corabiei (Haló utca) 3. minden hétköznapon 8—2 óráig.

A közúti vasút irodájában. Strada Virginia Hojorán (Erzsébet-utca) 1. minden hétköznapon 8—2 óráig.

A gyárban vásárolt jég ára táblánként 6 Lei. 1899

Városi gépüzemek igazgatósága

Ne boszankodjon,

hanem forduljon bizalommal a WALLINGER-RODÁHOZ ARADON, ahol több kisebb-nagyobb birtok, vízi- és műmalmok, házak vendéglővel, szállodával, fűszerüzlettel, helyben és vidéken, kisebb-nagyobb szőlők Apatelektől—Radnig terjedő hegyoldalokon. Gyáralapításra, gazdálkodásra alkalmas nagytelkes magánházak. — Jól jövedelmező belvárosi bérházak, garantálva mindenhol elfoglalható lakással olcsón vehetők. — Eladó ingatlanok előjegyzése állandóan elfogadjatik. 11678

Brillians köveket, arany- és ezüst-tárgyakat a legmagasabb áron vesz: 12259

Hirsch Jenő órász és ékszerész

Strada Motianu (Forray-utca).

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

Aradváros árvaszékének 1506—1922. sz. a. kelt határozata alapján ezennel közhírré teszem hogy a Str. Coasei (Kasza-utca) 20, 21, 22 és 23. sz. a. levő beltelkes ingatlanok 1922. évi április hó 29-én délelőtt 10 órakor a helyszínén 108000 azaz (Egyszáznyolcezer) lei kikiáltási ár mellett nyilvános árverésen eladni fognak.

Árverelő járjoznak az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-át bálnapénzüll a kiküldött kezéhez lerenni.

Az árverési feltételek a helyszínén az árverés megkezdése előtt felolvasatni fognak.

Aradváros árvaszékétől 1922. április hó 15.

Joó Béla

h. elnök, kiküldött.

Ingyen kap egy francia pipere szappant, ha Szabó drogeriában eszközli bevásárlását 10 pénztári block felmutatása ellenében.

Ma este utazik fu-tárnok Bucurestibe utlevelek láttamozását közlismert pontossággal intézzük. „Kelet” hírlapiroda Strada Alexandri (Salacz-u.) 1. 11566

Egész finom angol szövetek méterenként is kaphatók. Szabókellékek eladása 11533 Jakabffy és Társa szabóknál ARAD Minorita-palota.

Apró hirdetések.

Alkalmazás.

URHAZHOZ jó bizonyítvánnyal rendelkező szakosnő azonnali felvételt. Cím a kiadóban. 5000

MINDENES leány vagy bejárónő jó bizonyítvánnyal felvételt. Strada Consistorului (Báthory-utca) 23. I. em. 13

IRODAI teendőket látás gyakorlókot azonnali belépésre keres. Cím a kiadóhivatalban. 1898

KIFUTÓ fiú jó fizetéssel azonnali keresetért Kelet hírlapirodába. 11566

KÖZÉPKORU katolikus nő vidékre idősébb plébánosokhoz gazdasszonyok keresetért. Cím Wallinger hirdetőjében. 11678

MINDENES leány keresetért. Cím Wallinger hirdetőjében. 11678

FIUKAT ÉS LEÁNYOKAT keresek utcai árusításra. Biztos kereset. Pandu Péter Str. Brătianu (Weitzer János-utca) 10. sz. 1885

PERFECT német gyors és gépirópot nagyobb iparvállalatokhoz keresünk. Irásbeli ajánlatokat „Kelet” hírlapirodába kérünk. 11566

A VÁROSI KERTÉSZETBEN munkabíró férfiak és nők alkalmazást nyerhetnek. 1889

Lakás.

ELCSERÉLNEM három szobás belvárosi lakásmat, modern három szobás lakással, lehet külvárosban is. Cím Kelet hírlapirodába. 11585

VIDEKI ÜTEMEDER hetenként egyszer Aradon díszes szobát keres. Ajánlatokat „Tiszta” jellegre a kiadóhivatalba. 1901

Vétel és eladás.

TÜZIFA prima száraz hasábia waggonja 2600 leiert kapható. Cím a kiadóhivatalban. 1895

SPITZ-KÖLYÖK KUTYÁK fajtisza, gyönyörű példányok eladók Boulevardul General Dragalina (Apponyi-ut) 8. II/II. 1897

GYÖNYÖRŰ uriszoba berendezés teljesen új eladó szerb-palota Str. Seminarului (Sina-utca) feljeli bejárat földszint 7. szám. 1896

MODERN szalon garnitúra festmények asztalkák eladók Strada Piata Catedralei (Főköly-tér) 5a) udvarban. 11725

SZOBAFESTŐ szerszámok olcsón eladók. Cím Wallinger hirdetőjében. 11678

MINDENKINÉL TÖBBET FIZETÜNK kénekért, bronz, márvány és porcellán figurákat perzsa szmírna argamant-szoborokért török kendőkért, antik és modern butorokért, zongorákért, modern és antik dísz tárgyakért, japán vázákért régi ezüst és arany műtárgyakért, mindennemű műbecsi részegért. Szépművészeti Salon Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) Ortuay-palota. 11911

TEKERCS CSOMAGOLÓ PAPIR vékony és vastag minőségben olcsón beszerezhető Knieszer papirkereskedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

BARÓ NIKOLITS FEDOR régény nagy-birtokos hagyatéki műtárgyval: Meissen-ai alvószék selymes novel marsallal porcellánok és fayence-ek eredeti japáni és kínai vázák és figurák, régi valencai tükörök empire és XVI. Lajos korabeli asztalok és más butorok láthatók a Salon Artistique-ben Bulev. Regina Maria 20. Fischer Eliza-palota. A legmagasabb árban veszünk műtárgyakat, porcellánokat, szőnyeget, szőnyegeket, régi bútorokat. 11691

PIANINOT, szigorú gyönyörűségi briliánsokat magas árban veszek. Leveleket „Piano” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 12021

NÉGY-HATOS gözcseplőgép garnitúrát hercefejtővel, tüzemképes állapotban megvételre keresek. Ajánlatokat Záray Géza címre Arad, Str. Decembrie 29 (Hasszinger-utca) 2., I. em. kérek. 11677

GYÖNYÖRŰ FEHÉR RÓKA BOA egészen új eladó Cím az „Aradi Újság” kiadóhivatalában, Fischer Eliza-palota. 11895

Incatlan.

ELFOGLALHATÓ azonnal, nagy telekkel rendelkező 5 szobás magánház nagy üvegezett folyosóval (villany és vízvezeték bevezetve), továbbá egy fűszertároló és többféle lakberendezési tárgyak, repatriálás miatt, szabadkézből eladók. Cím Piata Lupul (Szent Péter-tér) 7. szám. 1900

SZÖKESTÜZ kőszághoz tiszoldas prima föld eladó. Bővebbet Wallinger-irodában. 11678

Oktatás.

ROMÁN nyelv és kereskedelmi ismeretekből oktatók. Címeket Kelet hírlapirodába. 11566

Uzletek.

NAGY ÜZLETHELYISÉG, mely bármilyen ipartelepnek is alkalmas, elfoglalható lakással, város központján azonnal átadható. Cím Városi kávéház főpincéjénél délelőtt 10-12-ig. 11678

Ellátás.

TELJES ellátással kvartélyosok felvételnek. Cím Wallinger hirdetőjében. 11678

Különféle.

LOHERE három hold prima évi lekaszállásra kiadó Soltz Str. Prima Veril (Báthory-utca.) 1833

Az 5-ös vadászrezd zenekara

szerződött magát a nyári szezon alatt bármilyen ünnepélyre, menyegzőre, táncterre és éttermekbe. Erdeklődni lehet a Várban, az 5-ös vadászrezd irodájában. 11678

NAPRAFORGÓ

tők, repce, len, kendermagot és elajogókat napraforgó, tők, repce és len olajat minden mennyiségben vásárol és elad. 11549

a Vegyipari olaj és Ürömlőm Lengyel Géza özég.

Ha jó csokoládé bontott akar On, akkor csak **WOLF-féle** Ujszentannal csokoládét kérjen. 1513

ELADOK:

a fővonalon, Str. Consistorului (Báthory-utca), Str. Anton Mocioni (Országy), Str. Szt. George (Dessó), Str. Episcopul D. Radu (Magyar) és más utcákban magán és bérházak átvehető lakással, 2 hold kertész telek 4 szobás lakással. Kisebb házakat megvételre koregek. Kölosont jutányosan azonnali kifizetéssel közvetítik: 11582

Szűcs F. Vilmos, Arad Str. Alexandri (Salac-u.) 3. sz.

Fodrász és borbélyurak

Gyárilag készítek prima brillantint tizféle illatban és szinben, csinosan adjusztálva vagy kimérve; továbbá hajpomádét, hajmosót, Kölni vizet, sósorszeszt, fodrász pudert stb. Verseny árak! Megrendeléseket felvesz REICH JAKAB, Piata Luther-tér 1. Szőlősi Arnold gyógyrszész Arad, Mosózy-telep. 828

Regatul Romaniei. Ministerul de Interne Directiunea generala a serviciului sanitar Asilul de Copii al Statului Arad.

CONCURS.

Sorlu concurs pentru următoarele posturi:

1. Un copist cu salariul lunar de 600 lei lunar, și vipt pentru 120 lei lunar.
 2. Superioara institutului cu 450 lei lunar plus vipt și cvartir în natura.
 3. Economa institutului cu 335 lei lunar plus vipt și cvartir în natura.
 4. 5 eleve la cursul pentru ingrijitoare de copii cu onorar lunar 182 lei plus întreținerea și cvartir.
- Acestea salare sunt incepatoare si dea concurențele vor dovedi cumca sunt corespunzătoare vor avea sanza de avanza. Peitile sasa inainteze la acest institut în persoana. Arad la 19. Aprilie 1922. 1850

Director medic-sef: Dr. KARDOS.

Részvényaláírási felhívás.

AZ ARADI POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T. 1922. évi április hó 24 én tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy az intézet részvényitkéjé 12.000 darab egyenként 400 Lei n. é. új részvény kibocsátása által 7.240.000.— Leiről 12.040.000.— Leire és a tartalékalapokat 4.518.325.— Leiről, circa 5.720.000.— Leire felemeli.

Ezen előterjesztés értelmében a kibocsátandó új részvényeinket a régi részvények tulajdonosainak a következő feltételek mellett ajánljuk fel átvételre:

Az elővételi jog 2 darab $\frac{1}{2}$ régi 160.— K. n. é. részvény után egy darab 80.— Lei n. é. új részvényre — vagy 2 darab régi 800.— K. n. é. részvény után egy darab 400.— Lei n. é. új részvényre 1922. május 15-ig bezárólag gyakorolható. Az elővételi jog gyakorlása alkalmával a régi részvények az intézet főpénztáránál Aradon, vagy a főkök pénztáránál: Almáskamarás, Sanctmartin (Aradszentmárto), Elek, Ologovát, Lipova (Lippa), Aradul-Nou (Ujarad), Santana (Ujszentanna) mutatandók be, amikor is az elővételi jog gyakorlása a részvényeken megfelelően kitüntetve lesz.

Az igazgatóság elhatározta, hogy az intézet által kibocsátott összes 80 Lei (160.— K.) n. é. ööd-részvényeket a következő közgyűlésen 400.— Lei (800.— K.) n. é. egész részvényekre fogja felcserélni, illetve egyesíteni. Emellett nem is kerülnek 80.— Lei n. é. részvények kibocsátásra, miért is már most kérjük a részvényeseket, hogy a régi részvényeik alapján optálj új részvényeket, az esetleg fennmaradó részvényekből, előjegyzés által, olyképen kiegészítendő sziveskedjenek, hogy részvényeik száma 5-tel osztható, illetve 5 darab $\frac{1}{2}$ részvény ellenében egy darab 400.— Lei n. é. részvény kiadható legyen.

1922. május 15. után az elővételi jog nem gyakorolható. Az újonnan kibocsátandó 12.000 darab 400.— Lei n. é. részvényből 9050 darab engedték át a régi részvények tulajdonosainak 2:1 arányban, míg a fennmaradó 2950 darab és az esetleg nem optált részvények, az igazgatóság rendelkezésére maradnak teljesítés szerinti értékesítés végett.

Az új 400.— Lei n. é. részvények átvételi árfolyama 500.— Leiben állapították meg, melyből 400.— Lei a részvényitkére 80.— Lei — a kibocsátási és adókönségek levonása után — a tartalékalap javára és 20.— Lei a tiszt nyugdíjalap javára használták fel.

A befizetések az intézet fő- vagy főköpénztáránál követhetőleg teljesítendők:

1. 100 Lei az elővételi jog gyakorlása alkalmával.
2. 1922. május 30-ig 400 lei továbbá 5— Lei belyegilleték és 6% kamat 1922. január 1-től a befizetés napjáig.

Szabadságában áll azonban a részvényeseknek az előírt határidő előtt is az egész összeget befizetni.

Az új részvények a folyó évi nyereségben már részesednek és az igazgatóság által közhírré teendő időpontban az ideiglenes elismervények ellenében kiadtnak.

A teljesen befizetett új részvények mindenben teljes egyenlőnek a régi részvényekkel.

Amennyiben a befizetések az előírt határidőn belül nem teljesítettek, az alapszabályok 9. §-a értelmében a hátralékos részletek befizetése végett felhívás fog közzétettni, mely közzétételtől számított 45 nap elteltével, a be nem fizetett részvények megsemmisítetnek és azok helyébe új részvények bocsátatnak ki míg a befizetett részletek a tartalékalaphoz csatoltatnak.

Arad, 1922. április hó 24-én.

1713

Aradi Polgári Takarékpénztár igazgatósága.

Futárt naponta indítunk utalvól láttamozást, pénzkiutvól engedélyek beszerzését és mindennemű megbízásokat jutányosan vállalunk: **Szántó & Comp.** vasuti díjszabás és fuvarlevél felülvizsgáló Iroda Str. Ban. Brigorason 3. (Tabajdy-u.) Telefon 746

Felhívás! Nagytakarítást ne végezzen senki addig, míg árajánlatot nem kér **Lovas Károly** lakástisztítási vállalatát, Str. Olutz (Hős-u.) 30a. Parketta szerelés, beeresztés, polaskalítás olcsón és felelősség mellett. 12251